

BIRIKTIRUVCHI TO'QIMA DISPLAZIYASI BILAN OG'RIGAN 2-6 YOSHLI BOLALARDA DAVOLOVCHI REABILITATSIYA USULLARINING SAMARADORLIGI ANIQLASH

Valiyeva M.B.

Toshkent Tibbiyot Akademiyasi Sog'liqni saqlashni boshqarish va jamoat sog'ligini saqlash: jismoniy faollik va rehabilitatsiya yo'nalishi magistratura talabasi, Rehabilitologiya, Xalq tabobati va jismoniy tarbiya kafedrası
Ilmiy rahbar: tibbiyot fanlari doktori prof **Sobirova G.N.**

Kirish. Biriktiruvchi to'qima displaziyasi - bu embriogenez davrida rivojlanadigan, organizmdagi biriktiruvchi to'qimalarning morfofunktsional yetishmovchiligi bilan kechuvchi polietologik sindrom bo'lib, u asosan genetik omillar va metabolik buzilishlar natijasida yuzaga keladi. Mazkur nospesifik patologik holat kech aniqlanishi va noto'g'ri rehabilitatsiya yondashuvlari kelajakda ortopedik, nevrologik va ichki organlar faoliyatining buzilishiga olib kelishi mumkin. Ayniqsa, 2 dan 6 yoshgacha bo'lgan davr bola organizmi uchun eng intensiv ontogenez bosqichi hisoblanib, aynan shu davrda samarali rehabilitatsiya choralari ko'rilmasa, keyingi yillarda bola jismoniy va psixomotor rivojlanishida orqada qolishi ehtimoli ortadi. Zamonaviy tibbiyotda biriktiruvchi to'qima displaziyasi bilan og'rigan bolalarga nisbatan reabilitatsion yondashuvlar individual tarzda shakllantirilmoqda. Shuningdek, davolovchi jismoniy tarbiya, fizioterapevtik muolajalar hamda ota-onalarni jarayonga jalb etish singari kompleks rehabilitatsiya usullarining klinik samaradorligini baholash nafaqat ilmiy-amaliy, balki ijtimoiy-iqtisodiy jihatdan ham dolzarb masala bo'lib qolmoqda.

Tadqiqot maqsadi. Biriktiruvchi to'qima displaziyasi bilan og'rigan 2-6 yoshli bolalar uchun turli rehabilitatsiya yondashuvlarining klinik samaradorligini tahlil qilish, ularning harakat-motor funksiyalariga ta'sirini baholash va amaliyotda qo'llanishi mumkin bo'lgan eng optimal, individual asoslangan rehabilitatsiya modelini aniqlashdan iboratdir. Shuningdek, mazkur yondashuvlar yordamida bola organizmining funksional imkoniyatlarini oshirish, hayot sifatini yaxshilash va uzoq muddatli ijobiy natijalarga erishish imkoniyatlarini ilmiy asoslash ushbu ishning ustuvor yo'nalishlaridan biridir.

Materiallar va usullar. Tadqiqot 2024-2025-yillarda O'Q. Qurbonov nomidagi Respublika bolalar asab va ruhiy kasalliklar shifoxonasida olib borildi. Unda 2-6 yoshdagi, biriktiruvchi to'qima displaziyasi tashxisi qo'yilgan 15 nafar bola ishtirok etdi. Ular tasodifiy tanlash asosida ikki guruhga ajratildi: 1-guruh (n=8): davolovchi jismoniy tarbiya, fizioterapiya va psixopedagogik yordam asosida tuzilgan kompleks rehabilitatsiya dasturiga jalb qilindi. 2-guruh (n=7): faqat nazorat ostida bo'lib, hech qanday maxsus rehabilitatsiya qo'llanilmadi. Rehabilitatsiya 12 hafta davom etib, haftasiga 3 marta, 45 daqiqalik mashg'ulotlar tarzida o'tkazildi. Har bir dastur bolaning yoshi va holatiga mos holda individual tanlandi. Baholash indikatorlari: Likert shkalasi va og'riq sindromi baholash asosida olib borildi. Statik va dinamik mashqlar, nafas gimnastikasi va yengil massaj asosiy usullar sifatida qo'llandi.

Tadqiqot natijalari. Biriktiruvchi to'qima displaziyasi bilan og'rigan 2-6 yoshli bolalar orasida jismoniy faollikda sezilarli qiyinchiliklar mavjudligini ko'rsatdi. 47% bolalar yurishda, 50% zinadan chiqishda muammolarga duch kelgan, 60% esa harakat paytida og'riq his qilgan. Kompleks rehabilitatsiya dasturi natijasida, 13% bolalar to'liq harakat mustaqilligiga erishgan, 47% qo'shimcha terapiyaga muhtoj bo'lib, qolgan 40% esa o'rtacha natijalarga erishgan. Fizioterapiya va davolovchi jismoniy tarbiya mashg'ulotlarining kombinatsiyasi og'riq intensivligini pasaytirish va jismoniy rivojlanishni yaxshilashda samarali bo'ldi. Bu usullar bolalarning harakat tizimini mustahkamlab, mushak kuchini oshirib, og'riqni kamaytirdi. Shuningdek, bu kompleks rehabilitatsiya dasturlari bolaning umumiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatdi.

Xulosa. Fizioterapiya va davolovchi jismoniy tarbiya mashg'ulotlarining kombinatsiyasi bolaning mushak kuchini oshirib, harakat tizimini mustahkamlashda samarali bo'ldi. Ushbu usullar, shuningdek, bolaning og'riq sindromini kamaytirishga va uning umumiy jismoniy rivojlanishini yaxshilashga imkon yaratdi. Shu bilan birga, kompleks reabilitatsiya dasturlari bolaning psixologik va jismoniy rivojlanishini qo'llab-quvvatlashga ijobiy ta'sir ko'rsatdi. Bu natijalar, reabilitatsiya usullarining samaradorligini ilmiy asosda tasdiqladi va kelajakda bu yondashuvlarni yanada kengaytirish va optimallashtirish zarurligini ko'rsatdi. Shuningdek, individual reabilitatsiya strategiyalarini ishlab chiqish va ularni amaliyotda keng qo'llash, bola sog'lig'ini yaxshilash va uning hayot sifatini oshirishda muhim ahamiyatga ega bo'ladi.